

V C
2/95

K

K. 21, 16.

Vc
2195

AD
ACTVM ORATORIVM
IPSO
SCHOLAE ILLVSTRIS
GRIMANAE NATALI

D. XVIII KAL. OCTOBR. A. R. S. c1310 CCXLIV
IN AUDITORIO MAIORE
AB HORA MATVTINA
PERACTIS IN TEMPLO SCHOLAE
CONTIGVO SACRIS

A SEPTEM BONAE INDOLIS
ET EXPECTATIONIS ALVMNIS
HABENDVM

OMNES LITERARVM FAVTORES
CIVITATIS GRIMENSIS
PERAMANTER INVITAT

DE DIVINAE PROVIDENTIAE DOCUMENTIS
IN

ALBERTVM ANIMOSVM DVCEM SAXONIAE
STIRPIS ALBERTINAE CONDITOREM
PLANE SINGVLARIBVS
DISSERENS

M. HENRICVS AVGVSTVS
SCHVMACHERVS
ILLVSTRIS MOLDANI RECTOR.

LIPSIAE, LITERIS BREITKOPFIANIS.
X I.

1,544

2116

ACTVM ORATORIVM

1750

SCHOLAE ILLVSTRIS

GRIMMNAE NATALI

D. XVII KAL. OCTOB. A. R. S. C. I. S. C. O. C. C. X. L. V.

IN AVDI TORIO MAI ORE

AB HON. MAI ORE

PRACTIS IN TEMPIO SCHOLAE

CONTIGVO SACRIS

A. S. E. P. T. M. B. O. N. A. E. I. N. D. O. L. I. S.

OMNES ILLER

CVI TATIS GR

DE DIVINA FROBEN

ALBERTVM ANIMOSVM

STIRIS ALBERTINAE CONDITIO

HAEC SIGNO VARIIS

M. HENRICVS AVGVSTVS

SCHVMAOERVS

ILLVSTRIS ORDANI RECTOR

LIBRARII ILLVSTRIS BRITANNIAE

XI

tatutum quidem cum animo ac deliberatum
habuimus, multa & egregia summi Numinis
documenta, quae principibus Electoribus Sa-
xoniae praeflitit, tantummodo enumerare,
aliisque in memoriam reuocare; hoc tamen consilium, antea
conceptum, nos immutare coegit *Alberti animosi, Ducis Sa-*
xoniae fortissimi, fama, quae ob diuinam eius & inusitatam
prope virtutem, & singularia animi bona, a Deo immortalī
concessa, per totum terrarum orbem disseminata est. Hunc
inuieti roboris, magnique nominis, ducem ipsis principibus
Saxoniae, Electorali dignitate ornatis, optimo iure adiungere
possumus, propterea, quod non tantum patre, Electore, cre-
andis imperatoribus Romanis consecrato, natus, sed ipse pari-
ter, ob rerum, & in toga, & sago, gestarum multitudinem, &
magnitudinem, Electorali, imo regio diademate, illis par fuit.
Testis huius rei satis probatus esse poterit celeberrimus Sa-
xonum Polyhistor, CONRADVS SAMVEL SCHVRZ-
FLEISCHIVS, qui in animaduersionibus ad vitam *Alberti*,
a *Michaële Boiemo* conscriptam, eleganter admodum inquit:
Fuit ALBERTO capax regiae dignitatis ingenium, indolesque
excelsa, atque robur pace belloque inuictum, & in rebus tra-
ctandis agendisque grauitas, atque diligentia singularis, ar-
dorque

Alberti hic
nomen est
Mipitum ob
rebus atque
saxoniae

p. 138.

dorque ad gloriam maximus, & in exequendis negotiis cele-
 ritas, atque vis inusitata, ut in eo uiuum Herois exemplum, &
 diuinae prouidentiae documentum intueri, ortumque felicissimae
 propaginis Albertinae colere atque aestimare debeamus. Quia
 igitur incomparabilem serenissimae illius Saxonum stirpis, sub
 cuius posteris, non Electorali tantum, sed regia etiam digni-
 tate, florentibus, tanquam sub umbra, diuina gratia, tuti tecti-
 que degimus, conditorem agnoscimus, & singularia Dei prae-
 potentis dona ac munera in eo conspiciamus, placuit iam, ea
 quoque repetere, & in lucem adspectumque proferre, ut ne-
 mo non exinde perspiciat, Saxoniam eiusmodi semper aluisse
 heroas, quorum & nomina, & facta, unumquemque merito
 admirari, & literis ac linguis celebrare, decet. Nobis vero,
 qui urbis *Grimae* moenibus continemur, & in Musarum sede,
 & virtutum, bonarumque artium ac linguarum officina, ibi
 constituta, regiaque munificentia conseruata, & aucta, versa-
 mur, inprimis conuenire existimamus, memoriam *Alberti* hu-
 ius animosi renouare, & diuinae prouidentiae signa, in eum
 collata, praedicare, eo, quod hic Dux serenissimus *Grimam*,
 peruetustum ad Moldam oppidum, natalibus suis anno
 MCCCCXLIII, illustrauit, multisque beneficiis ornauit.
 De loco, & anno, natali omnes inter se conueniunt rerum ge-
 starum scriptores, assidui antiquitatum Misnicarum indagato-
 res, & nemo fere inuenitur, qui de eo dubitet. De die vero
 natiuitatis, quo lucem adspexit, in arce Grimensi, a Friderico
 bellicoso exstructa, non una eademque omnium est sententia.
 Sunt nonnulli, qui Kalendis Augusti, praedicti anni, eum na-
 tum esse, contendunt, inter quos est *Georgius Fabricius*, in
 originibus Saxoniae. Cui assensum praebet *Virus Ortelius*,
 I. V. D. & Professor, in academia Vitembergensi, in oratione,
 de *Alberto animoso*, anno 1567 habita. Sunt contra alii, qui
 XXVII Iulii huius anni eundem *Grimae* natum scribunt,
 in quorum numero est *Sebastianus Müllerus*, in annalibus Sa-
 xonicis,

vid. Schedi-
 asma meum,
 de antiquiss.
 statu urbis
 Grimae.

lib. VII. c. 5.

xonicis, ad hunc annum, *Michaël* item *Boiemus*, in vita Alberti animosi, qui nonnulla addit, quod nempe in lucem editus sit d. x x v i i Iulii, siue, vt est in annotationibus antiquioribus ciuium nostrorum, die, qui inscribitur in fastis *Vincula Perri*. Hos secuti sunt complures, *Laurentius Faustus*, in explicatione stemmatis omnium Ducum & Electorum Saxoniae, *Antonius Weckius*, in egregio Chronico Dresdenfi, *Io. Georgius Layrizius*, in palmato Historico, itemque *auctor Memorabilium Saxoniae*, *Nicolaus* quoque *Reusnerus*, in stemmate Wittekindi, & illustris Consiarius regis *Glasenius*, in nucleo historiae Saxonicae. Nos hanc litem, de die natiuitatis Alberti, aliis relinquimus. Interim satis est, hunc Ducem, nutu diuino, *Grimam* natiuitate illustrasse, & huic ciuitati decus conciliasse. Id quod celeberrimus communis Germaniae Praeceptor, *Philippus Melanchthon*, iam olim magni aestimauit, in epistola, ad *Ioachimum Camerarium*, scripta: *Inter decora oppidi Grimae* inquires, hoc quoque narratur, natum ibi esse *Ducem Saxoniae, Albertum*, cuius similem principem si nunc Germania haberet, non solum ornamentum, sed *ἕσνος, Ἐγεμονία*, vt *poëtae Duces magnos nominant, videret*. Hanc urbem, in qua primum hausit Spiritum, & in qua honestis artibus, primis annis, formatus est, in deliciis habuit *Albertus*, & praecipuo amore ac fauore profecutus est, multaque gratiae signa eidem praestitit. Ita hic Princeps locum, in quo natus, altus, & doctus est, cum grata recordatione, in mente semper habuit, eique hoc natale solum cum gratum, tum iucundum fuit. Ex amore patriae suae *Albertum* se *Grimensem** appellari voluit, in itinere, quod, pro more illorum temporum, religionis causa, in Palaestinam, ad sepulcrum Domini, suscepit, & diuino praesidio munitus, absoluit, multis terra marique superatis periculis, Germaniam, Italianam, mare Adriaticum, Ionicum, Creticum, Syriacum, permensus, magno cum comitatu, an-

p. 133.

p. 521. epistolar.

Weckii
Chron. Dresd.
p. 42.
id. Müller. An-
nal. Sax. 43.

* Albrecht von Grimma.

no MCCCCLXVI, de cuius itineris molestiis *Antonius Weckius*, in Chronico Dresdensi, & *Io. Sebast. Müllerus*, in annalibus Saxonis, & imprimis *Mich. Boemus*, multa commemorant. De toto vero hoc itinere religioso, eiusque causa, de diuorum reliquiis, de sacris locis lustratis, quid sentiendum sit, illi rectius iudicabunt, quibus ipsum Dei verbum, coelitus manifestatum, fidei norma est, quo docemur omnes, unicum, quo salutem aeternam impetramus, esse sacrificium Christi, induentis nos iustitiae indumento, & hereditatem vitae aeternae, acerbissima sua morte acquisitae, fidelibus imputantis. Urbis ergo *Grimae*, dulcis patriae amore incitatus, *Albertus*, vna cum Coniuge *Zedena*, s. *Sidonia*, *Georgii Bodibracii*, Regis Bohemiae, filia, saepius ibi commoratus, vna cum comitatu aulico, & domus mercatorias, ad conseruandas merces, & ad pristinum mercatum restituendum, suis sumptibus, hoc in loco, constituit. Primis enim temporibus mercatus hic *Merseburg*, ob grauissimum ibidem ortum incendium, & ob magnam mercium iacturam factam, *Grimam* translatus, maxime floruerat. Cum vero postea *Grimae*, ob inundationem fluminis *Moldae*, merces pariter detrimentum caperent, *Tuchauia* primo, & postremo *Lipsia*, anno MCCCCLXVIII, mercatum publicum obtinuit, iussu & voluntate *Dieterici*, Marchionis Misniae. Cuius rei documenta illustris Cancellarius aulae Saxonicae, *Dauides Peiferus*, in originibus Lipsiae, produxit.

De parentibus suo, & maiorum splendore coruscantibus, quos *Albertus*, Dei dono ac munere, nactus est, *FRIDERICO* nempe placido, Pr. Electore Saxoniae, & matre, *MARGARETHA*, Austriaca, non est, quod hoc loco commemoremus, de quibus superiori anno multa sunt obseruata. Qui parentes serenissimi omnem curam ac operam adhibuerunt, sicut in *ERNESTO*, primogenito, ita in *ALBERTO*, educando & rerum diuinarum & humanarum scientia rite instituendo, de quibus omnibus nonnulla iam a nobis prolata sunt, quae

v. Peccenstein
Theatro Sa-
xon. P. II. p. 31.

p. 213. seq.

Progr. X.

quae hoc loco repetere minus conuenit. Quamquam non negandum est, miram inter hos fratres morum & studiorum dissimilitudinem fuisse. ERNESTVS, pacis amans, maiore bonas artes & linguas addiscendi, flagrauit cupiditate; ALBERTVS vero belli amore incitatus, Martis strepitum praetulit. Neque tamen ideo a Musis plane abhorruit, sed eas quoque magni aestimauit, & proeuctiore aetate, saepe deplo-
rauit, quod maiorem literis diligentiam prima aetate non tribuerit. Hinc omni cura filios suos, Dei gratia sibi commodatos, Georgium barbatum, & Henricum pium, instituendos curauit, eosque in academiam Lipsiensem, ad excolenda literarum studia, misit, vt omnibus, quae principem ornant, artibus ibidem imbuerentur. Quia vero Deus immortalis, singulari beneficio, Alberto corpus firmum, & robustum concesserat, natura & exercitatione corroboratum, ad Martis studia magis propensus erat, quod Michael Boiemus multis exemplis confirmat.

De praecipua, ac plane admirabili Dei cura, quam in conferuando, & e faucibus pessimi illius hominis, Conradi Kaufungi, eripiendo, Alberto, in tenera aetate adhuc constituto, adhibuit, alio tempore iam dictum est, neque opus est, vt hoc loco repetatur. Omnem certe rationis sensum huic raptori malitia eripuerat, vt non, quid ex ea, valde impia, vltione futurum esset, sed duntaxat, quomodo temere vlcisceretur, audacia furens, cogitaret. Deus vero, pro diuina sua potentia, eam stirpem plane exstingui, non voluit, de qua habebat constitutum, vt Saxoniae praesidia, et toti Germaniae ornamenta, aliquando euaderent principes, inde orti. Quod etiam euentus, qui acta probat, docuit. Certum enim est, hos fratres duos, vtriusque stirpis in Saxonia, Ernestinae & Albertinae, conditores singulari prouidentiae diuinae munere datos, & prudentiae, virtutis, ac clementiae, bonis, diuinitus ornatos fuisse. Alberti nostri virtutem plane eximiam, &

v. Celeb. Dn.
D. Wernsdorf. disp. de
Henrico pio.

cit. loc. p. 25.

Progr. IX.

Conf. Perr.
Albini Chron.
Missa. Lib. 21.

CON-

consilii promptitudinem, tota Germania iis temporibus flagitabat, cui motibus domesticis nimis quassatae, omni fere ex parte reges potentissimi ac bellicosissimi suis copiis imminabant. Sed, Deo, res Germanicas, gratia sua respiciente, hic princeps semper praesto fuit, qui & auctoritate valebat, & animo, inter arma hostilia volitandi, ornatus erat.

M. Boiemus
c. l. p. 75.

In Germaniae visceribus eo tempore *Carolus Burgundicus*, princeps, ingenita virtute magnus, sed ferociori ingenio praeditus, & audax pugnaxque appellatus, ingentes motus excitabat, & fracto Ludouico XI. Franciae rege, non regiam tantum dignitatem, sed Romani etiam imperii diadema, quo *Fridericus III*, Caesar, condecoratus, affectabat, et, si hoc fieri non posset, regnum Arelatense de integro stabilire cupiebat. Hinc *Albertus*, a Caesare in auxilium euocatus, duo bella Belgica gerere coactus est, alterum Imperatoris Romani, eiusque filii, *Maximiliani*, alterum suo, & filii, *Henrici*, nomine.

cf. Meyeri anal. Flandr.
p. 412.
& Comineus
in vit. Caroli.

Albertus Brandenburgicus, Noricis admodum infestus, fines horum variis incurfionibus depopulari tentabat. In prouinciis, quae orientem spectant, terrorem incutiebant Germanis Bohemi, Pannonici, & Sarmatae, quorum saeuitiam reformidabant vicinae regiones, grauissimarum calamitatum, & irruptionum, quas antea perpeffae erant, adhuc memores.

Carolo vero *Burgundico*, de quo diximus, tandem superato, & trucidato, omnibus viribus id moliebantur Galli, vt, turbatis rebus in Belgio, & plerisque vrbibus, omni rerum abundantia affluentibus, ab herede legitimo abalienatis, vicinas prouincias in suam redigerent potestatem, cum regno Franciae copulandas, quo regnum Galliae ad veteres Rheni limites, ex sua sententia, proferrent. Rebus Germaniae in tanto discrimine & difficultate constitutis, vnus *Albertus* animosus, Dei nutu & praesidio, opem tulit, restitutis ac conseruatis maxima ex parte iis prouinciis, quae ereptae erant, &, confecto feliciter bello, Imperatori Rom. *Friderico III*, Romanum imperium,
Maxi-

Maximiliano, filio, Belgium, idque pacatum, eiectis Gallis, & Germaniae, pacem & decus, recuperavit. Qua expeditione bellica, ex voto finita, imperii Romani *Signifer* declaratus est *Albertus*, &, quanta potuit, celeritate copias collegit, vt praedicto *Carolo Burgundico*, intrepido illi & forti principi, non modo conceptam, de imperio Romano, spem praeriperet, sed pacis etiam conditiones extorqueret, quae postea *Maximiliano* certam amplissimae hereditatis spem ex nuptiis filiae, *Caroli audacis*, praebuerunt.

Cum iis temporibus tres potentissimi reges *Casimirus*, Sarmatiae, *Vladislaus*, Bohemiae, & *Matthias*, Hungariae, ad urbem Vratislaviam tres etiam adduxissent exercitus, Silesiam in potestatem redacturi, & Bohemiam *Matthiae*, Hungaro, *Georgio* rege, suafu Pontificis Romani, Pauli II, eiecto, vindicaturi, *Albertus* noster animosus, adscitis nonnullis in belli societatem vicinis Principibus, coactoque sex millium equitatu, incredibili celeritate Vratislaviam delatus, tantum his regibus omnibus incussit terrorem, vt, acceptis statim, quae ferebantur, pacis conditionibus, exercitus suos ex hac prouincia reducerent, cum neutri parti, prout euentus postea docuit, satisfactum esset.

Indigne quidem hanc *Alberti* virtutem ferebat *Matthias*, Hungarus, & odio ac inuidia hunc fortissimum Saxoniae ducem occulte prosequatur, instigantibus aulae ministris, iisque gnathonibus, qui crimina, ab *Alberto* in *Matthiam* dicta, comminiscantur. *Albertus*, his auditis, quod memoratu sane dignum est, sui excusandi causa, cum exiguo comitatu, Dei praesidio, quo semper gaudebat, confusus, in castra Hungarorum, hostium, ingressus, recta ad *Matthiae* regis, praetorium processit, deque suo aduentu eum praemoneri iussit. „Introuissus per interpretem, significauit viso Regi, se non conuiciis & iurgiis, quod mali finxissent ministri, sed manu & armis, cum hoste decertare didicisse, neque se vlla priuata de

b

causa

vid. illustris
Dn. Rechen-
bergius de me-
ritis Sax. in
Dom. Austri-
ac.

„causa inimicum, sed ei maxime infensum esse, ac fore perpe-
 „tuo, qui se patriæ, & imperii Romano Germanici, hostem
 „profigeret.“ Miratus animi magnitudinem *Matthias*, sine
 mora legibus pacis, iam oblati, assensum præbuit, & tanti
Albertum, Saxonem, deinceps fecit, vt eum, ad componenda
 diffidia, quæ adhuc inter reliquos gliscebant reges, arbitrum
 constitueret. Tota res etiam ex huius sententia penitus trans-
 acta est, & diuturnis ac periculosis bellis sublatis, Deus, pro
 diuina sua cura ac providentiâ, per hunc *Albertum* Germaniæ
 perdilectæ, quæ ad orientem spectat, pacem, & tranquillita-
 tem concessit. *Matthiam* hunc dixisse ferunt: „neminem præ-
 „ter *Albertum* animosum, suis militibus resistere posse, cum-
 „que solum, ex ceteris Germaniæ principibus fortissimum
 „belli Ducem appellandum, quo absente, se breui in media
 „Germaniâ castra positurum esse.

Haec bona animi, & corporis, Dei benignitate *Alberto*
 concessa, edito laudis pleno testimonio, Imperator Rom. *Fri-
 dericus III*, in comitiis solemnibus, Francofurti habitis, prædi-
 cavit, *Maximiliano*, filio, vna cum imperii cura, ei commen-
 dato, & vindicem ac custodem pacis publicæ, & patriæ, filii-
 que sui patrem, salutauit. *Maximilianus* ipse ingenue con-
 fessus est, se huic Saxoni adscribere, quod pater Viennam, &
 ipse vitam, retinuisset. *Innocentius* huius nominis VIII, Pon-
 tificex Romanus, reputando, quæ pro imperii dignitate tuenda
Albertus suscepisset, aurea rosa, pro more seculi illius dona-
 tum, dextram imperii manum appellauit. *Pontus Heuterus*,
 vir in tabulariis Belgicis egregie versatus, *Albertum*, principem,
 omnium ore ac linguis merito celebratum nominat, meminit-
 que, apud Belgas tantam eius fuisse admirationem, vt neminem
 illi virtute, auctoritate, & armorum peritia, anteferrent. *Vbbo
 Emmius*, vsu rerum & meritorum fama clarus, tam pruden-
 tem, tam fortem, ac domus augustæ Austriacæ amantem, fuis-
 se tradit, vt *Maximilianus* inductus fuerit, Frisiam ei in pos-
 sessio-

G. Fabricius
 in O. S. p. 813.

In reb. Belgic.
 Lib. 5. p. 48.

Rev. Frisic.
 Hist. Lib. 37.

fessionem tradere, certa successione lege pactoque retinendam; & gubernandam, vna cum gubernatoris Belgii titulo. A Belgicis militibus, facta eius heroica praedicantibus, *Rolandus, Hector*, alter *Carolus M.* itemque *Achilles Teutonicus, Hercules in toto terrarum orbe conspicuus*, dictus est. Quae encomia omnia *Conradus Wimpina*, in commentario poetico, de *Alberti expeditionibus*, a clarissimo Domino Wilischio edito, collegit.

edit. Alenb.
1725.

Quantam in *Alberto* spem positam atque defixam habuerit Germania, satis probatum est, cum Turcarum victoriis, & felicibus successibus territa, ad hunc vnum Saxonem, Dei dono concessum, respiceret, eiusque virtutem ac fidem imploraret, ac Ducem sibi, cum summo imperio, exoptaret. Qua virtutis fama cum vbique terrarum floureret *Albertus*, Bohemi, a morte *Georgii Bodiebracii*, foveri Saxonis nostri, splendida legatione missa, ad capefenda regni sui gubernacula, anno M C C C C L X X, eum inuitarunt. Sed, circumfpectis pro sua, qua pollebat, prudentia, rebus omnibus, & explorata gentis Bohemicae, admodum mobilis fide, hanc oblatam dignitatem, suafu & consilio Pontificis Rom. repudiauit, quamuis Bohemi omnibus eum expeterent votis, probe gnari: principe sibi opus esse fortissimo, cuius armis, & rei militaris scientia, regnum, cui Poloni & Hungari imminebant, defenderetur.

Bohem. vit.
Alb. p. 83.
Mulleri annual.
p. 40.

Quemadmodum igitur res bellicas diuino adiutus praefidio, feliciter gessit *Albertus*, & insignem nominis famam exinde sibi comparauit: ita pacis etiam temporibus, cum ab armis quiesceret, diuino nutu ac ductu, omnia negotia ad patriae, & imperii Romani, salutem, & dignitatem, ornandam & amplificandam, contulit. Multis etiam exstructis aedificiis Saxoniam exornandam curauit, & tam feracibus metalli fodinis Deus hunc principem, eiusque ciues, ditauit, vt ipse a praefectis metallicis inuitatus, in argenti fodinis in mensa, ex solido argento, exceptus, cibum sumferit, & cultoribus fodina-

Muller. annual.
ad an. 1474.

rum integrae argenti massae distributae fuerint. Leges etiam de honesta disciplina, inter ciues seruanda, tulit, & in eo totus fuit, a fratre coniunctissimo ERNESTO in consilium adhibitus, vt modus conuiuiorum, & ciborum, praescriberetur, ad coercendum luxum, & prodigalitem, quae certa paupertatis mater est, penitus tollendam. Concordiae, & amoris in fratrem satis euidens est testimonium, quod, in rebus licet bellicis & ciuilibus gerendis magna auctoritate & fama esset; fratri tamen, natu maiori, & Electorali dignitate praedito, non modo se non praetulerit, sed valde ei submiseric, & vno animo, vnaque mente Dresdae, in vno domicilio, sine vlla similitate & offensione cum eo vixerit, vsque ad illum diem, quo consiliarios fratris ERNESTI, ad salutandum Papam, Romam profecti, iniquiores in se expertus est. Quibus vt cederet, neque contentiones ac dissidia aleret, Torgam se contulit, ibique sedem fixit, amoenitate eius loci, & rerum delectatus. Redeunte felici auspicio ERNESTO, tentata est inter fratres prouinciarum, & urbium, in Misnia & Thuringia diuisio, cuius culpa non in hos duos fratres, sed in ministros aulae, transferenda est. Arcis Misnenensis structuram suscepit quoque hic *Albertus*, architecto, Arnaldo, ex Westphalia oriundo, qui, pontem Misnensem extruxisse, dicitur, anno nempe MCDLXXI, quo ipso templum Diui Wolfgangi, ad Misnam, siue Meissam, riuum, conditum fuit.

*Weckius in
desc. Dresd.
p. 121.*

*Fabricius in
annal. Misn.
ad h. annum.*

*Illustr. Glaf.
ni Nucl. 137.*

Coniugem *Alberro* nostro, pro diuina sua prouidentia, elegerat Deus felicissimam *Zedenam* s. *Sidoniam*, *Georgii Bodiebracii*, regis Bohemiae, filiam, anno MCDLXIV matrimonio iunctam. Quibus nuptiis sublatae sunt controuersiae, quae inter Bohemos, & Misnenses, multos annos, durauerant. Quae Coniux serenissima multis, & iis egregiis, virtutum ornamentis praedita fuit, & maritum suum, editis in lucem principibus, filiis, & filiabus, exhilarauit. Ex ea enim nati sunt, praeter duos filios, prima aetate mortuos, *GEORGIVS*, barbarus,

batus, siue ciues, in quo educando & instituendo, omnem curam adhibuit pater, vt virtutibus & scientiis, principe dignis, mature in academia Lipsiensi in literarum studiis proficeret. Hunc excepit HENRICVS, pius dictus, qui, praeclara & excellenti ornatus indole, pietati, & literis pariter deditus, & vna cum fratribus Lipsiam, ad capiendum studiorum cultum, transmissus est. Quae academia, felix ingeniorum obstetrix, hunc principem ita formauit, vt ciues in eo patrem serenissimum redditum certatim affirmarent, & sibi de illo maxime gratularentur. Deus immortalis praecipua cura hunc *Alberti* filium, *Henricum*, complexus est, in turbis Frisiae, quae potestati eius commissa fuit, vt conseruandae, & propogandae serenissimae Albertinae stirpis, in Saxonia gloriae ederet documenta. Tertius filius fuit FRIDERICVS, qui literarum studiis pariter confectus, iisque fideliter imbutus, summus ordinis Teutonici Magister, in Prussia factus, & tandem, relicta hac dignitate, ob iniuriam a rege Poloniae sibi illatam, *Coadiutor*, vti vocant, *Archiepiscopi Magdeburgensis*, ERNESTI, declaratus est. Filias suscepit duas *Albertus* noster, quarum prior, *Anna*, mature obiit, posterior, *Catharina*, *Sigismundo*, *Austriaco*, matrimonio iuncta, eoque defuncto, secundis nuptiis ERICO, Duci Brunsvicensi, seniori, tradita est, id quod *Seb. Müllerus*, in annalibus Saxonis, confirmat.

Rebus ex animi sententia ita constitutis, *Albertus*, conditionis humanae, ante obitum, memor, supremae voluntatis tabulas consignandas curauit, iuxta quas filii, post fata superstites, agerent, & prouinciis, ac in eis degentibus ciuibus, rite praecessent. In his HENRICO Frisiam attribuit gubernandam, & si forte ea excideret, *Freibergam* & *Wolckensteinium*, vna cum omnibus pagis & subditis, eo pertinentibus, obtineret: GEORGIO, Misniam & partem Thuringiae, vna cum principatu Saganensi, concessit. Lectu dignissima est haec supremae tabulae Albertinae dispositio, quae, vt hoc loco repetatur, angu-

v. summe reuerend. Dn. D. Wernsdorf. Disp. de Henrico pio.

Annal. Saxon. p. 39.

p. 39.

stum chartae spatium non permittit. Celeberrimus *Glasenius*,
 Confiliarius Saxonicus, in nucleo Historiae Saxonicae eius co-
 piam nobis fecit, neminemque, eam legisse, vnquam poenitebit.

p. 149.

Postquam *Henricum*, filium, ex periculis, quae a Frisiis
 illi imminebant, multis magnisque itineribus e Saxonia in Gel-
 driam & Frisiam factis, diuino praesidio, eripuerat *Albertus*,
 perduellibus ad obsequium redactis *Groningam* etiam, turbas
 saepius excitantem, subiicere studebat, & dum in castris, de
 conditionibus vrbis huius tradendae, agitur, Deo ita iubente,
 morbo corripitur fortissimus Dux noster, & *Embdam*, anno
 MD delatus, non ita multo post, die nempe XII Septembris
 placide defunctus est, annum agens quinquagesimum octauum,
 victoriis meritisque, & gloria bellica, cumulatissimus.

Mich. Boie-
 mus c. l.

conf. Carmen
 Io. Camerarii
 de hoc argu-
 mento.]

Quo morbi genere affectus sit *Albertus*, non vna omni-
 um est sententia annalium conditorum. *Michael Boiemus*, cui
 fides merito habenda, feбри, ex continuis militiae laboribus,
 in itineribus molestis contracta: nonnulli, ex potione venena-
 ta, alii, ex vulnere, in obsidione vrbis accepto, diem obiisse su-
 premum, scribunt. *Tautenbergius*, cui summam in ea pro-
 uincia commiserat potestatem reconditis in coenobio, prope
Embdam, extis, corpus defuncti in terras Misnicas transpor-
 tandum, & Misinae, sepulcro paterno inferendum, idque, non
 sine pompa, ibi tumulandum, curauit, de quibus omnibus *Mül-
 lerus*, in annalibus, *Clauderus*, in stemmate Saxonico, & *G.
 Fabricius*, in originibus Saxoniae, conferendi. Monumentum
 sepulcrale, lapidi incisum, Misinae adhuc conspicitur, quod
 scriptores rerum Misnicarum testantur, & in memorabilibus
 Saxoniae legitur.

p. 677.

Quae diuinæ prouidentiae documenta, plane singularia,
 ALBERTO declarata, grata memoria reolentes, Deo immor-
 tali, summorum principum protectori, & custodi, gratias agi-
 mus decentissimas, quod patriae hunc fortissimum prudentis-
 simum-

simunque Ducem concessit, cuius prudentia & virtute res publica conseruata, & ab imminentibus tum temporis hostium multorum periculis, clementer defensa fuit. Imploramushunc rerum humanarum arbitrum potentissimum votis ardentissimis, vt *principes serenissimos, Electorali, & regia dignitate ornatos, ex hoc Alberto ortos*, pari cura ac prouidentia complecti, & in salutem patriae, omniumque ciuium desiderium, a variis hostium machinationibus, & conatibus, a grauissimis belli calamitatibus, & turbis, tueri, & *angustam Domum Saxonicam, cum vtriusque sexus sobole serenissima*, sine vlla offensione, florentissimam conseruare velit. Faxit idem Deus, qui nutu suo omnia dirigit, ut Caesaris Romani, Caroli VII, Regumque in Europa potentissimorum, animi, tam distracti, breui reconciliati, foedere, perpetuo duraturo, inter se iungantur, vt pax, omnium votis desiderata, firma sit, & satis fida.

Restat, vt ad oratores, adolescentes, diligentiae, & modestiae, laude commendandos, nos conuertamus, qui ipso scholae huius illustris natali, die xviii Kal. Octobris, ab hora ix matutina, peractis in templo, scholae contiguo, sacris, orationes, iussu nostro, in auditorio maiore, in consessu publico, habebunt:

IOANNES GVILIELMVS VLISCHIVS, Grimensis, oratione Germanica, in prosa, MAVRICIVM, Saxonem, *immortalem nominis famam*, ex conditis tribus scholis in patria illustribus, sibi comparasse, demonstrabit.

IOANNES MELCHIOR STOCKMARVS, Leisnicensis, oratione Latina, in prosa, comprobabit, principes fere omnes, ex serenissima domo Saxonica ortos, Scholarum & Academiaram fautores fuisse.

SAMVEL GODOFREDVS SCHMIDIVS, Falckenhayna-Misnicus, summorum principum, literas amantium, in academiis

miis praesentiam iuuenum studiosorum animos ad maiorem excitare diligentiam, carmine epico, declarabit.

IOANNES SIGISMUNDVS WACHTERVS, Grimenfis, eximia laude mactandum esse *Serenissimum iuuentutis Saxoniae principem*, FRIDERICVM CHRISTIANVM, ob eximiam doctrinae & eruditionis scientiam, oratione Latina, in prosa, proferet.

IOANNES GODOFREDVS HERMES, Barbiensis Saxo, potentissimo Regi Poloniae, & Pr. Electori Saxon. *patri patriae indulgentissimo*, AVGVSTO III, in regno Polonico iam versanti, felicia fata, & reditum in Saxoniam auspiciatissimum, optabit, oratione Germanica.

ERNESTVS LEOPOLDVS TROPFANNEGERS, Bernstadio Lusatus, Carmine Germanico, gratias aget Deo immortalis decentissimas, quod hanc scholam illustrem superiori anno, a periculoso incendio seruauit.

IOANNES THEOPHILVS HOLFELDVS, Dresdensis, supplicabit Deo praepotenti, vt, reconciliatis Summorum Regum, & principum, animis, *auream Germaniae pacem* breui restituat, sermone patrio.

Hos septem bonae indolis, & spei, iuuenes, alumnos, vt omnes musarum fautores, quos Grima continet, praestituto tempore, beneuole audiant, etiam atque etiam hac tabula *rogamus*. P. P. d. xviii. Kal. Octobris,

clolcccxliv.

ma-
bild
nfis,
Sa-
VM,
ione
axo,
atri
Po-
oni-
vs,
aget
llu-
nfis,
um
cem
nes
ore,
ol
2

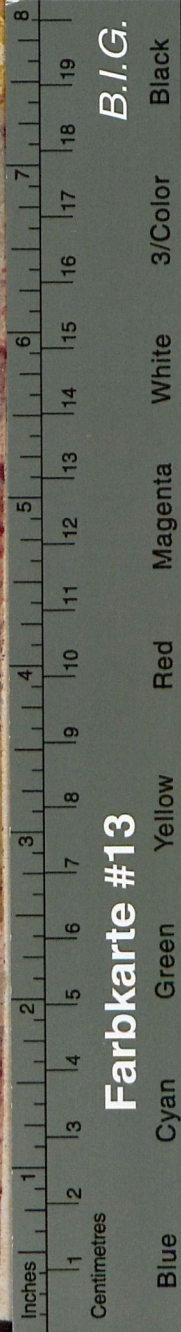
ULB Halle 3
008 307 032

W 78

Vc
2195

AD
ORATORIVM
 IPSO
 LAE ILLVSTRIS
 NAE NATALI
 OCTOBR. A. R. S. c1010 CCXLIV
 TORIO MAIORE
 HORA MATVTINA
 IN TEMPLO SCHOLAE
 ONTIGVO SACRIS
 BONAE INDOLIS
 CTATIONIS ALVMNIS
 HABENDVM
ERARVM FAVTORES
 TIS GRIMENSIS
 MANter INVITAT
 OVIDENTIAE DOCUMENTIS
 IN
 MOSVM DVCEM SAXONIAE
 ERTINAE CONDITOREM
 SINGVLARIBVS
 DISSERENS
CVS AVGVSTVS
MACHERVS
 RIS MOLDANI RECTOR.
 TERIS BREITKOPFIANIS.
 X I.

